

БЛИЗНЮК Л.М., к. філол.н., доцент

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

МОВНА СУГЕСТІЯ ЯК НЕЙРОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ РИТОРИКИ

Важливі аксіоми лінгвістики ґрунтуються на двох стійких позиціях: прагненні до найбільшої виразності словосполучень, фраз, текстів та економії при цьому вимовних зусиль. Ці позиції визначають найголовніше соціальне завдання мови – бути засобом впливу в процесі комунікації. Розвиток інтелекту людини вдосконалюється завдяки бажанню впливати на подібних собі [2;98] Цьому безперечно сприяє поняття сугестії («навіювання»). Поняття мовної сугестії увійшло до риторики з боку нейролінгвістики, психології та фізіології вищої нервової діяльності людини.

Сугестія передбачає мовно-мовленнєвий вплив однієї особи на іншу, що здійснюється навмисно або ненавмисно з боку особи, яка «навіює», і може відбуватися або непомітно для особи, до якої проводиться навіювання, або ж з її відома та згоди. При цьому таке «навіювання» активно впливає на психічну сферу людини та пов'язане зі зниженням її критичності при сприйнятті та реалізації змісту, що навіюється. Нейролінгвістика при цьому намагається зрозуміти, як на мозок людини впливає мова та спілкування. Мовна сугестія є складним лінгвістичним явищем, що охоплює усі рівні мовної особистості: вербально-семантичний, когнітивний і мотиваційно-прагматичний [1; 195]

Характеризуючи мовну сугестію в риториці, слід розуміти головне: ритор повинен конструктивно маніпулювати свідомістю об'єктів його промови так, щоб ці об'єкти почали мислити його думками, погоджуватися з навіюваними ним ідеями. Сила дієвості навіювання може бути різною: написаний текст не стане потужною зброєю без уміння

говорити, добирати правильну інтонацію та інші прийоми маніпулятивного впливу.

Найчастіше ефект навіювання виявляється за умови значної кількості повторів слів та / або фраз (в деяких деструктивних випадках – уведення в транс завдяки багаточисленним та монотонним повторенням мовленнєвих символів), що економить увагу, автоматизує м'язові мовленнєві зусилля мовця, а також сприяє ефективності сприйняття змісту навіювання. Велику роль при цьому виконує ритм як динамічний фактор текстотворення. Тому ритор формує свою промову ритмічно, на «єдиному диханні», паузи в якому стануть логічними наголосами, що при навіюванні найбільш активно впливатимуть на підсвідомість аудиторії. Ритмічність мовлення активізують тоді, коли формат промови є агітаційним, мотиваційним. При цьому темп мовлення уповільнюється, а ритм навпаки зростає. Посилене ритмом мовлення не припускає зайвих емоцій та тримає слухачів у вольовому тонусі.

Ефективність мовної сугестії залежить від особистих, освітніх, інтелектуальних властивостей ритора, а також від особливостей відносин між ритором та об'єктом / об'єктами навіювання – довіри, авторитету ритора, синтезу логічних та емоційних компонентів самої промови, маніпуляції увагою, що сконцентрована на окремих, важливих для ритора гаслах та ідеях. Це і визначає вибір та застосування вказаних вище мовних засобів: ритму, логічних наголосів, вербальних та невербальних елементів мовлення.

Список використаних джерел

1. Кіреєнко К. В. Мовна сугестія як об'єкт лінгвістичного дослідження / К. В. Кіреєнко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка : філологічні науки. - 2018. - №2 (316). - С. 194-203.
2. Б.Ф. Поршнев О начале человеческой истории. М.: Мысль, 2013. – 544 с.